

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.023.06.2018

Wojciech Szczurek
Prezydent Miasta Gdyni
Urząd Miasta Gdyni
81-382 Gdynia
al. Marszałka Piłsudskiego 52/54

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/065
Realizacja programu „Rodzina 500 plus”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Gdyni, al. Marszałka Piłsudskiego 52/54, 81-382 Gdynia (dalej: „Urząd”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Szczurek, Prezydent Miasta Gdyni (dalej: „Prezydent”).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczenia i realizacja wypłat. 2. Wykorzystywanie przez gminy dotacji na obsługę programu „Rodzina 500 plus”. 3. Weryfikacja wykorzystania środków z programu „Rodzina 500 plus”. 4. Kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r. 5. Zapewnienie środków na wypłatę świadczenia wychowawczego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Piotr Arendt, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/189/2018 z 26 października 2018 r.

(akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Urząd rzetelnie prowadził postępowania dotyczące ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego oraz terminowo wypłacał środki beneficjentom programu „Rodzina 500 plus” (dalej: „Program”).

Urząd prawidłowo wykorzystał otrzymane środki przeznaczone na wypłatę i obsługę świadczenia wychowawczego oraz w prawidłowych wysokościach wykazał je w sprawozdaniach budżetowych Rb-50 o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami. Prawidłowo monitorowano wykorzystywanie przez beneficjentów wypłaconych świadczeń wychowawczych z Programu i w uzasadnionych przypadkach podejmowano działania zapobiegające ich marnotrawieniu.

Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego zostały terminowo sporządzone i przekazane do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku (dalej: „PUW”). Stwierdzono jednak, że wszystkie objęte badaniem sprawozdania zawierały nierzetelne dane dotyczące liczby złożonych w danych okresach sprawozdawczych wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Weryfikacja wniosków o wypłatę świadczeń

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu⁴ w latach 2016-2018 (do 30 września) zadania związane z obsługą świadczenia wychowawczego realizował Referat ds. Świadczeń w Wydziale Spraw Społecznych Urzędu. Pracą Wydziału Spraw Społecznych kierował Naczelnik Wydziału przy pomocy zastępcy, który kierował Referatem ds. Świadczeń.

Na pierwszy okres świadczeniowy do Urzędu wpłynęły 17.704 wnioski o udzielenie świadczenia wychowawczego, z tego 8.185 na pierwsze dziecko i 9.519 na kolejne dzieci (7.632 wnioski zostały złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego). Spośród ww. wniosków 988 pozostawiono bez rozpatrzenia⁵ oraz wydano 16.898 decyzji⁶. Kwota odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń wyniosła 93,2 tys. zł⁷. Za pierwszy okres świadczeniowy przekazano w formie pieniężnej 322.009 świadczeń na łączną kwotę 160.545,2 tys. zł.

Na drugi okres świadczeniowy do Urzędu wpłynęły 16.024 wnioski o udzielenie świadczenia wychowawczego, z tego 6.639 na pierwsze dziecko i 9.385 na kolejne dzieci (7.672 wnioski zostały złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego). Spośród ww. wniosków 407 pozostawiono bez rozpatrzenia⁸ oraz wydano 15.540 decyzji⁹. Kwota odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń wyniosła 171,8 tys. zł¹⁰. Za drugi okres świadczeniowy przekazano w formie pieniężnej 207.861 świadczeń na łączną kwotę 103.608,4 tys. zł.

W obu objętych badaniem okresach świadczeniowych nie przekazywano świadczeń wychowawczych w formie rzeczowej.

(akta kontroli str. 13-18)

Przeprowadzona analiza dokumentacji dotyczącej 20 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego¹¹ wykazała, że:

- wszystkie wnioski spełniały wymogi określone w art. 13 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci¹² (dalej: „Ustawa”), tj. zawierały wymagane dane dotyczące wnioskodawcy i dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz klauzulę o odpowiedzialności karnej wnioskodawcy w przypadku złożenia fałszywego oświadczenia;
- do wszystkich wniosków załączono wymagane dokumenty, o których mowa w art. 13 ust. 4 Ustawy, tj. m.in. zaświadczenia i oświadczenia dokumentujące wysokość uzyskiwanych dochodów oraz inne dokumenty potwierdzające

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Zarządzenie nr 4806/11/VII/S Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie Regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta Gdyni ze zmianami.

⁵ Z tego 214 z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełnienia dokumentów i 774 z innych powodów.

⁶ Z tego 16.620 decyzji w sprawie ustalenia świadczenia na kwotę 160.545,2 tys. zł (w tym 267 decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Pomorskiego lub Wojewodę Pomorskiego), 175 decyzji w sprawie stwierdzenia nienależnie pobranego świadczenia na kwotę 173,1 tys. zł (w tym 12 decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Pomorskiego) i 9 decyzji w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na kwotę 17,5 tys. zł (w tym jedna decyzja Marszałka Województwa Pomorskiego).

⁷ Na podstawie 94 decyzji, w tym trzech Marszałka Województwa Pomorskiego.

⁸ Z tego 184 z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełnienia dokumentów i 223 z innych powodów.

⁹ Z tego 15.159 decyzji w sprawie ustalenia świadczenia na kwotę 103.608,4 tys. zł (w tym 150 decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Pomorskiego lub Wojewodę Pomorskiego), 245 decyzji w sprawie stwierdzenia nienależnie pobranego świadczenia na kwotę 315,3 tys. zł i trzy decyzje w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na kwotę 1,8 tys. zł.

¹⁰ Na podstawie 133 decyzji.

¹¹ W tym 10 zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu takich świadczeń oraz 10 zakończonych odmową ich przyznania – po pięć z każdego okresu świadczeniowego.

¹² J.t. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134.

spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku;

- Urząd rzetelnie dokonał weryfikacji dokumentacji dołączonej do wniosków i prawidłowo ustalił m.in. średnie miesięczne dochody rodzin wnioskodawców i ich członków, prawo do świadczenia na pierwsze dziecko oraz kolejne dzieci do 18 roku życia, a także okresy przyznania świadczenia, wydając w tej sprawie stosowne decyzje. Informacje umożliwiające weryfikację danych zawartych we wnioskach pozyskiwano m.in. z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, urzędów skarbowych, Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, urzędów pracy i od komorników sądowych. Wykorzystywano także dane zgromadzone w Centralnej Bazie Beneficjentów oraz w systemach informatycznych EMP@TIA, E-Podatki, AC-Rynek Pracy, a także informacje i dokumenty będące w posiadaniu Urzędu złożone przez beneficjentów w celu uzyskania innych świadczeń.

(akta kontroli str. 21-33, 38-40, 253-258)

Analiza dokumentacji dotyczącej przyznania i wypłaty świadczenia 20 beneficjentom Programu¹³ wykazała, że wszystkie przyznane w jego ramach środki zostały wypłacone w terminach wynikających z decyzji przyznających świadczenie oraz w wysokości określonej w tych decyzjach.

(akta kontroli str. 34-37)

Objęte badaniem cztery sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹⁴ zostały sporządzone zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego¹⁵ oraz wytycznymi Dyrektora Departamentu Polityki Rodzinnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 stycznia 2017 r.¹⁶ Zostały one przesłane, z wykorzystaniem aplikacji CAS, do PUW po upływie od pięciu do siedmiu dni następujących po miesiącu, którego dotyczyło sprawozdanie¹⁷, tj. w terminie określonym w § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia. Dane zawarte w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi zapisanymi w systemie finansowo-księgowym Urzędu. Stwierdzono jednak, że dane w zakresie liczby wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego złożonych do organu właściwego w danym okresie sprawozdawczym, wykazane we wszystkich objętych badaniem sprawozdaniach, nie zawierały prawidłowej liczby tych wniosków.

(akta kontroli str. 41-81)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sporządzonych przez Wydział Spraw Społecznych sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego za miesiące: październik 2017 r., grudzień 2017 r., styczeń 2018 r. i sierpień 2018 r., w części C *Informacje uzupełniające o realizacji świadczenia wychowawczego* wykazano liczbę wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego złożonych do organu właściwego w ilości odpowiednio:

¹³ Po 10 w każdym okresie świadczeniowym.

¹⁴ Sprawozdania za cztery miesiące: październik i grudzień 2017 r. oraz za styczeń i sierpień 2018 r.

¹⁵ Dz. U. poz. 1813.

¹⁶ Nr DSR-III.820.4.1.2017.KG.

¹⁷ Do sprawozdania za październik 2017 r. przesłanego do PUW 7 listopada 2017 r. sporządzono korektę, którą przesłano 9 listopada 2017 r.

- za październik 2017 r. wykazano łącznie 541 wniosków¹⁸, podczas gdy z prowadzonego przez Urząd rejestru złożonych wniosków wynikało, że powinno być 749¹⁹ (różnica wyniosła 208 wniosków);
- za grudzień 2017 r. wykazano łącznie 130 wniosków²⁰, podczas gdy z rejestru wynikało, że powinno być 181²¹ (różnica wyniosła 51 wniosków);
- za styczeń 2018 r. wykazano łącznie 190 wniosków²², podczas gdy z rejestru wynikało, że powinno być 254²³ (różnica wyniosła 64 wnioski);
- za sierpień 2018 r. wykazano łącznie 5.801 wniosków²⁴, podczas gdy z rejestru wynikało, że powinno być 6.686²⁵ (różnica wyniosła 885 wniosków).

Natomiast liczba złożonych wniosków według danych wynikających z systemu SYGNITY (stan na 11 grudnia 2018 r.) wyniosła odpowiednio: za październik 2017 r. – 715 (w tym 192 za pomocą systemu teleinformatycznego), za grudzień 2017 r. – 174 (w tym 57 za pomocą systemu teleinformatycznego), za styczeń 2018 r. – 245 (w tym 77 za pomocą systemu teleinformatycznego) i za sierpień 2018 r. – 6.640 (w tym 2.914 za pomocą systemu teleinformatycznego). Rozbieżności pomiędzy faktyczną liczbą złożonych wniosków wynikającą z prowadzonego przez Urząd rejestru wniosków, a ich liczbą wynikającą z danych w systemie SYGNITY wynikają z niewprowadzania do systemu takich samych wniosków złożonych omyłkowo przez jednego wnioskodawcę (były one pozostawiane bez rozpatrzenia) oraz z niewprowadzania wniosków przekazanych zgodnie z właściwością miejscową do innych gmin, jeżeli w toku postępowania ustalono, że wnioskodawca wskazał we wniosku adres zamieszkania w innej gminie.

W każdym przypadku liczba wykazanych w ww. sprawozdaniach złożonych wniosków była niższa niż liczba faktycznie złożonych wniosków, a wnioski niewykazane w sprawozdaniach nie były również wykazane w sprawozdaniach za następne okresy sprawozdawcze.

(akta kontroli str. 41-81)

Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że powodami różnic w wykazywanych w sprawozdaniach ilościach wniosków były:

- pozyskiwanie danych do sprawozdań rzeczowo-finansowych elektronicznie, automatycznie z systemu operacyjnego SYGNITY,
- terminy sprawozdań za poszczególne miesiące przypadają 7 dnia następnego miesiąca, tj. pozostawało tylko od 4 do 5 dni roboczych na ich sporządzenie,
- w związku ze zwiększoną ilością wniosków wpływających na koniec danego miesiąca nie ma możliwości zarejestrować ich wszystkich w rejestrze wniosków i wpisać do systemu SYGNITY, a wnioski wprowadzone do systemu SYGNITY po 7 dniu miesiąca nie są wykazywane w sprawozdaniu,
- nie ma możliwości złożenia korekty do sprawozdania, w związku z przekazaniem danych przez Wojewodę do Ministerstwa i nie ma możliwości skorygowania liczby wniosków za poprzedni okres w sprawozdaniu za kolejny okres sprawozdawczy,
- wysoka liczba wniosków złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego niewykazanych w sprawozdaniu za sierpień 2018 r. wynikała ponadto z błędu platformy usług Emp@tia – podczas generowania raportu i odbierania wniosków

¹⁸ W tym 147 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

¹⁹ W tym 195 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

²⁰ W tym 40 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

²¹ W tym 68 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

²² W tym 58 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

²³ W tym 83 złożone za pomocą systemu teleinformatycznego.

²⁴ W tym 2 395 złożonych za pomocą systemu teleinformatycznego.

²⁵ W tym 2.972 złożone za pomocą systemu teleinformatycznego.

z poczty Emp@tia część wniosków z sierpnia 2018 r. została ściągnięta do systemu SYGNITY we wrześniu lub październiku 2018 r.

(akta kontroli str. 76-77)

W ocenie NIK wyjaśnienia nie stanowią dostatecznego uzasadnienia dla nierzetelnego sporządzenia sprawozdań, polegającego na wykazaniu danych o liczbie wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego niezgodnych z faktyczną liczbą wniosków złożonych do Urzędu w danym okresie sprawozdawczym. Urząd był zobowiązany do zapewnienia rzetelnego i zgodnego ze stanem faktycznym przedstawienia w ww. sprawozdaniach liczby wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego.

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd rzetelnie prowadził postępowania dotyczące ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego oraz terminowo wypłacał środki beneficjentom Programu. Wszystkie badane sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczenia wychowawczego zostały terminowo sporządzone i przekazane do PUW. Stwierdzono jednak, że wszystkie objęte badaniem sprawozdania zawierały nierzetelne dane w zakresie liczby wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego złożonych w danych okresach sprawozdawczych.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Wykorzystanie przez gminy dotacji na obsługę Programu

W okresie od kwietnia 2016 r. do września 2017 r. zadania związane z obsługą Programu realizowało w Urzędzie łącznie 36 osób (z tego 11 zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w sposób stały, 24 osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę w sposób doraźny w okresie od kwietnia do lipca 2016 r. i jedna osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej w okresie od kwietnia do lipca 2016 r.), a od października 2017 r. – 52 osoby (z tego 18 zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w sposób stały, cztery zatrudnione na podstawie umowy o pracę w sposób doraźny w okresie od lipca do listopada 2017 r. i 30 osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych w sposób doraźny w okresie od lipca do listopada 2017 r.). Na obsługę świadczeń Urząd wydatkował łącznie kwotę 3.983,2 tys. zł (odpowiednio: 2.013,6 tys. zł i 1.969,6 tys. zł)²⁶, w tym:

- 2.907,0 tys. zł na wynagrodzenia wraz z dodatkami, nagrody oraz na pochodne od wynagrodzeń (odpowiednio: 1.367,3 tys. zł i 1.539,7 tys. zł),
- 36,7 tys. zł na wynagrodzenia osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (4,8 tys. zł i 31,9 tys. zł),
- 55,0 tys. zł na wydatki inwestycyjne (wystąpiły tylko w pierwszym okresie świadczeniowym),
- 984,5 tys. zł na inne wydatki (586,6 tys. zł i 397,9 tys. zł)²⁷.

(akta kontroli str. 17-20, 82-95)

W okresie objętym kontrolą wypłacono pracownikom realizującym zadania związane z obsługą świadczenia wychowawczego półroczne nagrody w łącznej kwocie 73,1 tys. zł, z tego: za I półrocze 2016 r. – 4,0 tys. zł, za II półrocze 2016 r. – 20,2 tys. zł, za I półrocze 2017 r. – 9,3 tys. zł, za II półrocze 2017 r. – 24,3 tys. zł oraz za I półrocze 2018 r. – 15,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 96-105)

Poniesione w 2016 r. przez Urząd wydatki inwestycyjne, finansowane z dotacji na świadczenie wychowawcze dotyczyły dostawy wraz z montażem systemu kolejkowego w budynku przy ul. 10 Lutego 24 w Gdyni, za kwotę 55,0 tys. zł. Ponadto w badanym okresie Urząd dokonywał zakupów wyposażenia związanego

²⁶ W 2016 r. – 1.311,7 tys. zł, w 2017 r. – 1.617,2 tys. zł i w 2018 r. (do 30 września) – 1.054,3 tys. zł.

²⁷ Głównie na: zakup materiałów i wyposażenia – 463,9 tys. zł, zakup usług – 315,4 tys. zł, remonty – 98,3 tys. zł i odpisy Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych – 46,1 tys. zł.

z obsługą świadczenia wychowawczego takiego jak: sprzęt komputerowy, niszczarki, urządzenia wielofunkcyjne, klimatyzatory, meble, materiały biurowe i materiały eksploatacyjne do drukarek i maszyn biurowych i inne. Przeprowadzone oględziny zakupionego środka trwałego (ww. systemu kolejkowego) i wyposażenia:

- pięciu zestawów komputerowych Lenovo zakupionych w październiku 2017 r.,
- pięciu urządzeń wielofunkcyjnych Canon zakupionych w marcu 2016 r.,
- mebli (krzesła, foteli i podnóżków) zakupionych w grudniu 2016 r.,
- trzech drukarek HP LaserJet Pro zakupionych w październiku 2017 r.

wykazały, że ww. urządzenia i wyposażenie znajdowały się w pomieszczeniach przeznaczonych dla pracowników obsługujących świadczenie i były przez nich wykorzystywane²⁸.

(akta kontroli str. 106-215)

W okresie objętym kontrolą kwotę dotacji na obsługę Programu liczone według zasad określonych w piśmie otrzymanym z PUW²⁹. Wyliczona przez Urząd kwota limitu dotacji na obsługę Programu wyniosła w 2016 r. 1.593,4 tys. zł, a w 2017 r. 1.634,9 tys. zł³⁰, z czego Urząd wykorzystał odpowiednio: 1.311,7 tys. zł i 1.617,2 tys. zł. Łącznie na wypłatę świadczenia wychowawczego i koszty obsługi Urząd otrzymał:

- w 2016 r. 79.725,0 tys. zł, z czego wykorzystał 79.387,7 tys. zł (78.076,0 tys. zł na wypłatę świadczenia i 1.311,7 tys. zł na koszty obsługi);
- w 2017 r. otrzymał 112.280,0 tys. zł, z czego wykorzystał 108.973,5 tys. zł (107.356,3 tys. zł na wypłatę świadczenia i 1.617,2 tys. zł na koszty obsługi).

Niewykorzystane kwoty dotacji, odpowiednio: 337,2 tys. zł i 3.306,5 tys. zł zwrócono na rachunek PUW. W 2018 r. (do 30 września) Urząd otrzymał na wypłatę i obsługę Programu łącznie 80.415,0 tys. zł, z czego wykorzystano 79.617,1 tys. zł (78.562,8 tys. zł na wypłatę świadczenia i 1.054,3 tys. zł na koszty obsługi).

Koszty obsługi świadczenia wychowawczego wyniosły w 2016 r. – 1,7%, a w 2017 r. – 1,5% otrzymanej dotacji na świadczenie wychowawcze.

Kwoty przeznaczone na wypłaty świadczenia wychowawczego i na obsługę zostały wykazane w prawidłowej wysokości w sprawozdaniach Rb-50 za IV kwartał 2016 r., IV kwartał 2017 r. i III kwartał 2018 r. Otrzymane kwoty dotacji w latach 2016-2017 zapewniały bieżącą i terminową realizację wypłat świadczenia wychowawczego i nie stwierdzono opóźnień w dokonywanych wypłatach tego świadczenia.

(akta kontroli str. 82-95, 216-237)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

3. Weryfikacja wykorzystania środków z Programu

Opis stanu
faktycznego

W latach 2016–2018 (do 30 września) wydano łącznie 420 decyzji³¹ w sprawie stwierdzenia nienależnie pobranego świadczenia, dotyczących świadczeń na łączną

²⁸ Środki przeznaczone na obsługę świadczenia wychowawczego wydatkowane także m.in. na szkolenia pracowników, zakup usług telekomunikacyjnych i energii.

²⁹ Pismo z dnia 17 listopada 2016 r. nr PS-II.3111.10.2016.DL, z którego wynikało, że 2% dotacji przeznaczonej na obsługę Programu należy liczyć od łącznej kwoty dotacji (np. cała kwota dotacji: 102.041 zł, w tym kwota świadczenia wychowawczego: 100.000 zł i kwota kosztów obsługi: 2.041 zł – 102.041 x 2% = 2.041 zł).

³⁰ Według rozliczenia dotacji za 2016 r. kwotę limitu dotacji liczone w sposób określony w ww. piśmie od kwoty otrzymanej dotacji w § 2060, jednak wykorzystane środki dotacji nie przekraczały limitów określonych w ww. piśmie, a w 2017 r. od kwoty wykorzystanej dotacji w tym paragrafie zgodnie z tym pismem.

³¹ 175 na pierwszy okres świadczeniowy (w tym 12 decyzji Marszałka Województwa Pomorskiego) i 245 na drugi okres świadczeniowy.

kwotę 488,4 tys. zł³². Kwota odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń wyniosła w badanym okresie łącznie 264,9 tys. zł³³. Ponadto w ww. okresie wydano 12 decyzji³⁴ w sprawie umorzenia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 18,8 tys. zł. W okresie objętym badaniem nie wypłacano świadczeń wychowawczych w formie rzeczowej.

W Urzędzie nie określono odrębnych zasad weryfikacji wykorzystania świadczenia i sprawowania opieki nad dzieckiem. Z analizy postępowań dotyczących pięciu losowo dobranych postępowań prowadzonych wobec beneficjentów Programu wynikało, że weryfikację sprawowania opieki w ramach świadczenia dokonywali na bieżąco pracownicy Urzędu oraz na wniosek Urzędu pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni przeprowadzając wywiady środowiskowe u beneficjentów. W dwóch przypadkach na skutek przeprowadzonych postępowań wydano decyzję odmawiającą wypłaty świadczenia jednemu z rodziców dziecka, w jednym przypadku stwierdzono, że opieka sprawowana jest naprzemiennie i wydano decyzje przyznającą świadczenie (po 250 zł) każdemu z rodziców, w jednym przypadku wydano decyzję stwierdzającą nienależnie pobrane świadczenie, a w jednym przypadku po stwierdzeniu, że jedno z dzieci zamieszkuje z ojcem, a drugie z matką wydano decyzję przyznającą świadczenie ojcu.

(akta kontroli str. 13-16, 261-263)

W czterech spośród pięciu badanych spraw, w których zachodziło podejrzenie marnotrawienia środków, przeprowadzone wywiady środowiskowe nie potwierdziły marnotrawienia świadczenia wychowawczego, a w jednym przypadku, podlegającym sprawdzeniu na skutek donosu, stwierdzono, że osoba, której donos dotyczy nie mieszka już na terenie Gdyni i po uzyskaniu wyjaśnień od beneficjenta sprawę przekazano do Gdańskiego Centrum Świadczeń z informacją, że wypłacono świadczenia za okres październik-grudzień 2017 r.

(akta kontroli str. 259-260, 264-265)

Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że wnioski o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego kierowano do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni w przypadkach, gdy oboje z rodziców złożyli wniosek na to samo dziecko i nie było podstawy do przyznania świadczenia (prawdopodobne przyczyny: brak wyroku sądowego orzekającego o opiece, wniosek złożony tego samego dnia lub w różnych dniach, ale każdy z wnioskodawców przedstawiał dowody na sprawowanie faktycznej opieki nad dzieckiem, w poprzednim okresie świadczeniowym drugi rodzic pobierał świadczenie, widoczny był konflikt pomiędzy rodzicami) lub na podstawie informacji pozyskanych od innych osób.

Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że nie ustalono zasad dotyczących zamiany świadczenia finansowego na rzeczowe, a na podstawie postępowań wyjaśniających nie wystąpiły przesłanki do dokonania takiej zmiany, ponieważ nie stwierdzono przypadków marnotrawienia świadczenia wychowawczego.

(akta kontroli str. 238-240)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

³² Odpowiednio w okresach świadczeniowych: 173,1 tys. zł i 315,3 tys. zł.

³³ Odpowiednio w okresach świadczeniowych: 93,1 tys. zł i 171,8 tys. zł.

³⁴ W tym jedna decyzja Marszałka Województwa Pomorskiego wydana w pierwszym okresie świadczeniowym.

4. Kształtowanie się liczby i wysokości świadczeń z pomocy społecznej w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 30 września 2018 r.

Opis stanu faktycznego

Według informacji uzyskanych na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni, analiza świadczeń pomocy społecznej wypłacanych 50 losowo wybranym rodzinom, które w 2015 r. pobierały świadczenia z pomocy społecznej i jednocześnie rodziny te miały w 2015 r. dwoje dzieci w wieku od 2 do 14 lat wykazała m.in., że w tej grupie zmniejszyła się liczba rodzin (oraz wartość świadczeń) korzystających:

- ze środków na dożywianie: z 45 rodzin w 2015 r. (łącznie wartość świadczeń wyniosła 47,6 tys. zł) do 38 w 2016 r. (41,2 tys. zł), 28 w 2017 r. (32,4 tys. zł) i 19 wg stanu na 30 września 2018 r. (13,9 tys. zł)³⁵,
- z zasiłków celowych: z 40 w 2015 r. (15,6 tys. zł) do 27 w 2016 r. (14,5 tys. zł), 24 w 2017 r. (11,7 tys. zł) i 16 wg stanu na 30 września 2018 r. (6,9 tys. zł),
- z innych zasiłków celowych: z 21 w 2015 r. (7,1 tys. zł) do dziewięciu w 2016 r. (3,6 tys. zł), ośmiu w 2017 r. (3,3 tys. zł) i czterech wg stanu na 30 września 2018 r. (1,2 tys. zł).

Ustalono również, że ww. rodzinom Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni nie wypłacał w tym czasie zasiłków okresowych i stypendiów szkolnych. Liczba rodzin, którym wypłacano zasiłki stałe nie zmieniła się (jedna rodzina), a liczba rodzin, którym wypłacano środki na opłacenie usług w latach 2015-2017 nie zmieniła się (trzy rodziny), natomiast od 2018 r. wzrosła do pięciu rodzin.

(akta kontroli str. 241-246)

Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wyjaśniła, że w badanym okresie nie analizowano wpływu wypłacanych świadczeń z Programu na inne świadczenia pomocy społecznej, ponieważ Urząd nie wypłaca świadczeń z pomocy społecznej. Tymi świadczeniami zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni. Analizowano natomiast wpływ świadczeń z Programu na wypłatę dodatków mieszkaniowych i zasiłków rodzinnych (łącznie dane za lata 2015-2017).

W badanym okresie zmniejszyła się łączna liczba rodzin, którym Urząd wypłacał dodatki mieszkaniowe i wynosiła: w 2015 r. 4.363 (wartość świadczenia wyniosła 5.739,1 tys. zł), w 2016 r. 3.993 (4.866,3 tys. zł) i w 2017 r. 3.757 (4.536,3 tys. zł). Jak wyjaśniła Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych tendencja ta wskazuje, że pomimo niewliczania do dochodów gospodarstwa domowego świadczenia wychowawczego sytuacja materialna wnioskodawców prawdopodobnie polepszyła się na tyle, że nie występowali oni o dopłaty do czynszów.

(akta kontroli str. 238-240)

W badanym okresie wzrosła natomiast łączna liczba wniosków o zasiłki rodzinne i wyniosła w latach 2015-2017 odpowiednio: 3.488, 4.464 i 4.765. Jak wyjaśniła Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych wzrost liczby takich wniosków wskazuje, że świadomość możliwości otrzymania dodatkowych świadczeń rodzinnych wzrosła wraz z rozpoczęciem Programu. Pracownicy Wydziału przyjmując wnioski o świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko (gdzie obowiązuje kryterium dochodowe) informowali o uprawnieniach do innych świadczeń, czego skutkiem był wzrost ilości przyjętych wniosków o zasiłek rodzinny w kolejnych latach.

(akta kontroli str. 238-240)

OCENA CZĄSTKOWA

Ze względu na informacyjny charakter badania obszaru NIK odstępuje od jego oceny.

³⁵ Wysokość świadczeń pieniężnych wyniosła odpowiednio: 21,3 tys. zł (24 rodziny), 13,0 tys. zł (16 rodzin), 9,7 tys. zł (14 rodzin) i 4,9 tys. zł (sześć rodzin). Pozostałe kwoty stanowiły środki przeznaczone na dożywianie dzieci prowadzone w szkołach.

5. Zapewnienie środków na wypłatę świadczenia wychowawczego

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą wnioski o dotację i jej uruchomienie składane były do PUW na podstawie szacowanego zapotrzebowania na środki. Środki te przekazywane były na rachunek budżetu Gminy Miasta Gdyni, a następnie niezwłocznie na odpowiedni rachunek Urzędu w tych samych kwotach.

(dowód: akta kontroli str. 218-237)

W okresie objętym kontrolą przyznana dotacja umożliwiła wykonanie zadań z zakresu świadczenia wychowawczego. W latach 2016-2018 (do 30 września) Urząd otrzymał z PUW dotacje na świadczenia wychowawcze w kwocie ogółem 272.420,0 tys. zł, tj. odpowiednio w poszczególnych latach: 79.725,0 tys. zł (w tym 55,0 tys. zł na zakupy inwestycyjne), 112.280,0 tys. zł i 80.415,0 tys. zł.

Ze środków przekazanych w latach 2016-2017 wykorzystano 188.361,2 tys. zł, tj. odpowiednio 79.387,7 tys. zł i 108.973,5 tys. zł. Niewykorzystane środki dotacji zwrócono na rachunek PUW: za 2016 r. – 31 stycznia 2017 r. (337,2 tys. zł), a za 2017 r. – 31 stycznia 2018 r. (3.306,5 tys. zł), tj. zgodnie z art. 168 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁶. W okresie od 1 stycznia do 30 września 2018 r. wykorzystano środki w kwocie 79.617,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 82-95, 216-237, 247-252)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w badanym zakresie w latach objętych kontrolą.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wniosek

Zapewnienie rzetelnego sporządzania wszystkich sprawozdań rzeczowo-finansowych w zakresie liczby wniosków dotyczących świadczenia wychowawczego złożonych w danym okresie sprawozdawczym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³⁶ Tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 3 stycznia 2013 r.

Kontroler
Piotr Arendt
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor
Ewa Jasiurska-Kluczek

.....
podpis

